

Vojtěch Gössl: Příspěvek ke vztahům Velké Británie a Spojených států amerických 1783–1807. Praha 2006, 114 stran.

Vojtěch Gössl si stanovil jako základní badatelský cíl zmapování vývoje vztahů mezi Velkou Británií a Spojenými státy v období od roku 1783, kdy mírová smlouva ukončila vzájemný konflikt, do roku 1807, tedy do doby, kdy jako třetí v pořadí vykonával úřad prezidenta USA Thomas Jefferson (1801–1809). Autor v Úvodu cituje výrok historika Henryho Adamse, že se jedná o „*nezajímavé období*“, aby vzápětí – dlužno dodat, že zcela oprávněné – dodal, že vzájemné vztahy uvedených států se v této době „*vyznačují mnoha momenty, které stojí za povšimnutí*“.

Autor text rozdělil do celkem deseti kapitol, v nichž prezentuje a hodnotí hlavní problémy a otázky, které ve zkoumaném období ovlivňovaly vzájemné vztahy. V první kapitole se ještě vrací k mírové smlouvě z roku 1783, v dalších pak již zaměřuje pozornost k problémům, které v úplnosti mírová smlouva nevyřešila nebo je ponechala poněkud stranou. Vojtěch Gössl zaměřil svou pozornost na problém vytyčení hranice mezi mladými Spojenými státy a britskými državami v Kanadě, pozoruhodné je jeho hodnocení vztahu obou někdejších soupeřů k Indiánům, velmi zevrubně se věnuje otázce osudu tzv. loajalistů, tedy oněch britských poddaných v Novém světě, kteří se nepřidali na stranu Američanů, zčásti odešli do Kanady, zčásti zůstali v USA. Zcela zaslouženou a přiměřenou pozornost pak autor věnuje ekonomickým otázkám, zvláště problematice vývoje vzájemného obchodu mezi USA a Británií ve zkoumaném období. Za přínosné považuji Gösslův hodnocení některých klíčových osobností na obou stranách.

Je bezesporu možné říci, že z hlediska časového i věcného je práce vymezena logicky, jde o výsledek autorova seriózního badatelského úsilí a zájmu o zvolenou problematiku. Gössl vyšel ze zkoumání poměrně široké základny vydaných pramenů, bibliografie odborné literatury je rozsáhlá, autor neponechal stranou žádnou z prací, které mají pro zkoumanou problematiku zásadní význam.

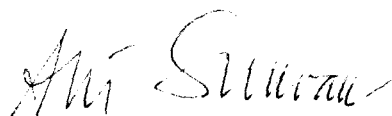
Bohužel však nelze říci, že jde o text, který by byl prost jakýchkoli nedostatků. Vcelku lze ponechat stranou technickou záležitost spočívající v tom, že číslování v obsahu vůbec neodpovídá číslování stránek. Ke kvalitě textu jistě nepřispívá skutečnosti, že v textu zůstaly pravopisné chyby, někdy hrubé {koncenzus (s. 18); oběvily (s. 24); ... se jednalo ...o královí úředníky (s. 33); zdělil kmenům (s. 42); kmeny zůstávali (s. 43); od Jeffersonovi vize (s. 48); myšlenky našli (s. 56); Odmítl Madisonovi návrhy (s. 73); Proti obchodu s Haity (s. 74); Význam Blountovi konspirace (s. 85); Oba zastávaly (Addington a Hawkesbury) (s. 95); vzájemné vztahy nechávaly (Addington a Hawkesbury) (s. 95)}.

Text obsahuje i některé chyby a nesrovnalosti. Tvrzení, že „*Španělský král vlastnil Mexiko a Luisianu*“ (s. 11) je nepřesné, neboť šlo jen o část někdejší francouzské Louisiany, kterou Francie ztratila po Sedmileté válce. Rovněž bych preferoval psaní Louisiana. Mužem, který 4. července 1782 stanul v čele britského kabinetu, byl William Petty-Fitzmaurice, 1. markýz z Lansdowne, 2. hrabě Shelburne a nikoli *Shelbourn* či *Shelburn*, jak autor střídavě uvádí (s. 12 an). Nemohu souhlasit s autorovým tvrzením, že „*parlament v této době do zahraniční a koloniální politiky výrazněji nepromlouval*“ (s. 12). To neodpovídá skutečnosti – stačí připomenout šetření aktivit Východoindické společnosti v 70. letech a obžalobu vůči Robertu Cliveovi či obvinění prvního generálního guvernéra Indie Warrena Hastingsse v roce 1788 ze zneužití pravomocí. Na straně 13 autor uvádí „*Aleyne Fitzherbert (také vyslanec Británie v Bruselu)*“, což je

poněkud zvláštní informace, neboť se nabízí otázka, zda a proč Velká Británie měla vyslance v tehdejší Rakouském Nizozemí. Na straně 26 autor píše: „*Britská vláda...trvala na dodržování zákona o plavbě*“. Jde o neúplnou informaci, neboť, jak známo, zákonů o plavbě bylo více. Na straně 46 je obrat „*Británie dovážela do USA hlavně výrobky z manufaktur*“, což je ovšem v době průmyslové revoluce, kdy již šlo z podstatné části o tovární průmyslovou výrobu. Obrat „*Nezávislou kolonií se Horní Kanada stala v roce 1791*“ (s. 88) lze sotva akceptovat, neboť žádná kolonie nebyla fakticky nezávislou. Nemohu souhlasit s autorovým tvrzením, že na počátku 19. století „*britská obchodní politika směřovala výrazně od liberalismu k merkantelismu*“ (101). Má-li autor na mysli „merkantilismus“, vznik této teorie spadá do 16. a praxe do 17. století, uplatňovat principy merkantilismu na počátku 19. století, kdy vývoj směřoval k prosazení principů volného obchodu, by bylo poněkud archaické.

Přes shora uvedené dílčí nedostatky je třeba konstatovat, že Gösslův text je nesporně přínosem hodnocení základních problémů v britsko-amerických vztazích ve zvoleném období, autor dosáhl svého vytčeného badatelského cíle a prokázal schopnost samostatné odborné práce. Gössl vyhověl základním požadavkům kladeným na diplomní práci, kterou proto doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení klasifikačním stupněm . . . *nej. obřad*

V Hostivici, 6. září 2006

Prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc.

Ústav světových dějin FFUK